

Jan Keller: Bezva finta

- CZ24 News | 15. listopadu 2022

Keller bez cenzury: Jan Keller dnes píše o tom, jak jsme se nejprve přibližovali Západu, abychom se nyní dozvěděli, že si vlastně žijeme nad poměry.

Přišla ta část roku, ve které se chtě nechtě nevyhneme bilancování. Jak hodnotit období uplynulých třiatřiceti let? Můžeme porovnávat hospodářský výkon země tehdy a dnes, což ovšem nedává příliš smyslu v době, kdy klíčová odvětví ekonomiky jsou v cizích rukou a plody hospodářského růstu se nesklízejí primárně u nás doma. Můžeme porovnávat dosaženou životní úroveň, což také nedává příliš smyslu v situaci, kdy došlo k výrazné diverzifikaci sociální struktury. Zjistili bychom pouze to, že někteří si žijí nesrovnatelně lépe než dříve, jiní mají existenční problémy, které dříve neznali, a těm ostatním se daří chvíli lépe, chvíli hůře.

Existuje však trend, který uplynulé období charakterizuje velice výmluvně a jehož si povšimli snad všichni, kdo mají snahu něčeho si vůbec povšimnout. Výrazně se za uplynulé tři dekády změnila rétorika politických elit. Ještě nějakou dobu po listopadu 89 bylo heslem dne přiblížit se Západu a ve střednědobém horizontu ho třeba i dohnat. Právem se poukazovalo na strnulost centrálně řízené ekonomiky a od trhu se slibovalo, že bude působit jako výtah, který nás všechny postupně dopraví do vyšších pater, přičemž o tom, kdo se ve kterém poschodí ocitne, bude rozhodovat výhradně píle, snaha a talent.

Ponechme nyní stranou, že čas ukázal, že píli, snahu a talent je možno rozvíjet také způsobem, nad kterým bohyně spravedlnosti jen cudně klopí zrak. Šikovní ideologové rádi vysvětlí, že ať už bohatství vznikne jakkoliv, časem z něj stejně tak či onak profitují víceméně všichni a nakonec něco z něho prokape dokonce až k těm nejpotřebnějším.

Než stačilo bohatství jaksepatří prokapat, zcela se změnila rétorika. Ještě než jsme stačili dohnat Západ, zjistili odborníci, že si žijeme příliš nad poměry. Tedy konkrétně většina z nás si tak žije. Nikdo netvrdí, že si nad poměry žijí manažeři, kteří si mezi sebe rozdělují odměny v řádu desítek milionů. Takové nařčení by zavánělo socialistickou závistí. Na poměry si žijí obyčejné domácnosti, řadoví zaměstnanci a jak jsme se právě [dozvěděli od Mojžíře Hampla](#), předsedy Národní rozpočtové rady vlády, také důchodci, kteří odmítají „dýchat s ekonomikou“.

Byla to vlastně docela dobrá finta. Navnadit lidi na nebyvalý vzestup životní úrovně, který předtím viděli jen v západní televizi, a jakmile z něj začali ochutnávat prvními doušky, důrazně je upozornit, že si žijí nad poměry, a drsně jim ukázat, kam patří. Nedávalo by to smysl, pokud by mezitím nedošlo k přerozdělení majetků a k přeobsazení mocenských pozic. Nyní už je možno začít kompetentně, systematicky a politicky korektně utahovat šrouby.

Není třeba propadat obdivu ke strategickým schopnostem a profesionálnímu umu našich politických elit. Ve skutečnosti nevymyslely vůbec nic nového. To jsme jen během tří dekád stihli opsat stejný kruh, jakým procházejí běžné domácnosti a řadoví zaměstnanci na Západě od konce druhé světové války do vyhlášení Green Dealu.

V polovině 20. století byl vážně zpochybněn exitující politický řád. Prošel velkou hospodářskou krizí třicátých let a byl na celou generaci vyděšen největšími válečnými jatkami let čtyřicátých. Bylo třeba nespokojené masy zpacifikovat a zarazit vlnu radikalizace levicových stran v klíčových zemích, jako byla Francie, Itálie a některé další. Umožnil to dočasný příklon k sociálně tržní ekonomice, historicky bezprecedentní vzestup konzumu, ale také pozvolný nárůst zadlužení nejprve státu a poté

domácností. Generacím, které tyto poměry vnímaly jako něco jednou provždy daného, se poté prozradilo, že si žijí nad poměry. A opět si nad poměry nežije zlomek rodin, v jejichž rukou se celosvětově soustřeďuje stále vyšší procento nově vytvářeného bohatství. Nad poměry si žijí ti, kterým byl ještě docela nedávno slibován třebas i mírný sociální vzestup – příslušníci nižších pater středních vrstev a tzv. vrstvy lidové. Ve jménu Zeleného údělu, který bohužel ani v nejmenším neřeší ekologické problémy planety, si vychutnají svůj úděl sociální. Není třeba sahat k teoriím spiknutí, abychom mohli sledovat, jak kompetentně, systematicky a politicky korektně jim budou utahovány šrouby.

Naštěstí máme demokracii, a to přímo v její nejliberálnější podobě. Ta dává plné právo každému, podepsat se bez jakýchkoliv následků třeba pod otevřený dopis požadující, aby bylo domácnostem alespoň toho 17. listopadu povoleno nastavit si v bytě topení o jeden stupeň výše.

AUTOR: Jan Keller

[ZDROJ](#)